جام جم

ویژه فرهنگ - هنر
رسانه - جامعه

۵

چهارشنبه ۲ شهریور ۱۴۰۱ ۶۲۹۱

مقایسه آمار منتشر شده توسط موسسه خانه کتاب و ادبیات

بهارِ مولفان ایرانی

۱۱

درگفت‌وگوی علی اکبر عبدالعلی‌زاده با کیومرث مرادی بررسی شد

چگونه یک نمایش مخاطب را شوکه می‌کند

آیا هنرمند مهاجر در سرزمینی دیگر می‌تواند صدای مردمش باشد؟

۸

حرف‌وحدیث‌های جدید درباره ساترا تا چه حد باورپذیر است؟

شکست پروژه اختلاف‌افکنی بین «ارشاد» و «صداوسیما»

در حالی که تفاهم بین دو نهاد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان صداوسیما برای رفع ابهام‌ها و اختلاف برداشت‌ها بر سر تنظیم‌گری صوت و تصویر فراگیر در روزهای گذشته، به‌اذعان مسئولان دو طرف مفاهمه، به انجام رسیده و نهایی شده‌است...

۷

نگاهی به فرصت‌ها و ظرفیت‌های فرهنگی مشترک ایران و ازبکستان

هم‌مرز نبودن، به معنی همدل نبودن نیست

یکی از پیوندهای مهم مردم ایران و ازبکستان شخصیت‌های تاریخی و فرهنگی متعددی است که نزد آنها ارزشمند و محترم شمرده می‌شوند. ابن‌سینا از جمله شخصیت‌های مطرح تاریخی است...

۱۰

فرهنگ

امروز سالگرد شهادت سیدعلی اندرزگو است

تصویری غایب در سینمای انقلاب

۱۰

رسانه

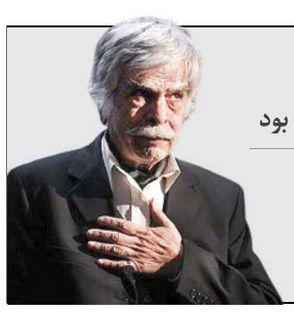

یادی از منوچهر اسماعیلی مردی که هنر بازیگری در صدایش جاری بود

خاموشی مرد هزار صدا

۶

سبک زندگی

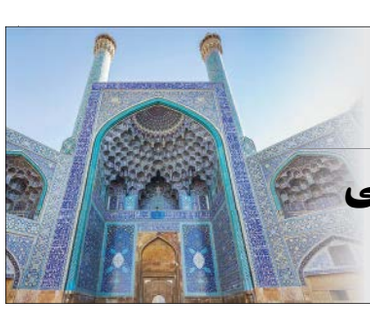

«جام جم» در گفت‌وگو با کارشناسان بررسی کرد

تحقق تمدن نوین اسلامی با محوریت مساجد

۱۲

یادداشت

ناشران را درجه‌بندی کنید

انسیه‌موسویان
شاعرو نویسنده

موسسه خانه کتاب و ادبیات ایران آمار جدیدی از نشر در حوزه‌های مختلف را منتشر کرده که براساس آن، همچنان ادبیات در ردیف اول بیشترین کتاب‌های مورد رجوع و علاقه مردم است. این خبر گرچه در جای خود نشان دهنده این است که مردم ایران همچنان به شعر و رمان و به طور کلی ادبیات خلاق، توجه دارند اما باید در تکمیل این خبر نکاتی را هم اضافه کرد و دانست بدون این نکات نمی‌شود، تحلیل درستی از این خبر داشت.

۱- بسیاری از کتاب‌هایی که به اسم شعر و داستان منتشر می‌شوند، از نظر کیفیت ادبی در رده آثار بسیار نازل قرار می‌گیرند. تعداد بی‌شمار و غیرقابل توجیه ناشران در کشور ما باعث شده شغلی به اسم کتاب چاپ کردن ایجاد شود که با شغل نشر متفاوت است. ناشران کتاب چاپ‌کن، گروهی از ناشران هستند که در ازای دریافت پول‌های هنگفت، هر اثری را بدون توجه به کیفیت آن و در نازل‌ترین شکل ممکن از نظر استانداردهای صفحه‌آرایی، حروفچینی و بدون هرگونه ویرایش متنی و محتوایی منتشر می‌کنند. گروه زیادی از علاقه‌مندان هم هستند که دوست دارند کتابی از آنها منتشر شده‌باشد. این گروه، شاعران و نویسندگان کم‌تجربه و کم دانشی هستند که بدون آگاهی از بایسته‌های ادبیات و اصول و معیارهای یک اثر ادبی دارای اعتبار، هرچه به ذهن و قلم‌شان می‌رسد به این بنگاه‌های چاپ کتاب می‌دهند و با تقبل هزینه‌های چاپ و توزیع، عملا خدمات نشر را خریداری می‌کنند.

۲- میان ناشران واقعی و ناشران کتاب چاپ‌کن و پول‌بگیر، تفاوتی در عمل وجود ندارد. وزارت ارشاد اسلامی همه این بنگاه‌ها را ناشر می‌داند. این ایراد به قوانین موجود وارد است که در آن ناشری که برای انتشار یک اثر ادبی خوب و استاندارد هزینه و سرمایه‌گذاری می‌کند با ناشری که حاضر است هر کتاب ضعیفی را فقط با گرفتن پول و هزینه چاپ کند، یکسان دیده می‌شوند.

شاید یکی از راهکارهای قابل وصول این است که ناشران براساس میزان انتشار کتاب‌های باکیفیت، استاندارد و تالیف و ترجمه واقعی درجه‌بندی و تقسیم‌بندی شوند و حمایت‌های ارشاد از ناشران بر اساس این درجه‌بندی باشد. برای این‌که این درجه‌بندی کاملا حرفه‌ای و براساس اصول و بدون تبعیض باشد، باید شیوه‌نامه‌ای با همکاری ناشران و براساس نظرات شاعران، مترجمان و مولفان دارای کارنامه و درجه اول تهیه شود و کار داوری و درجه‌بندی به گروهی منتخب از همین افراد که وابستگی به نهادهای دولتی و موسسات نشر انجام شود. به این ترتیب دیگر کاغذی که با هزینه سنگین از بیت‌المال تهیه می‌شود به دست ناشرانی که با فروش سهمیه‌های دولتی و انتشار کتاب‌های نازل روزگار می‌گذارانند، حرام نمی‌شود.

گزارش

«روایت قتل پادشاه» از چه سخن می‌گوید

پشت پرده‌های یک ترور تاریخی

به‌تازگی کتابی با عنوان «روایت قتل پادشاه» تألیف علیرضا قاسم‌خان از انتشارات خوان منتشر شده است.

به گزارش جام جم، این کتاب حاصل چند سال کار پژوهشی مؤلف است و به شیوه‌ای غیر از آنچه که تاریخ نگاری متداول به شرح ماجراهای تاریخی می‌پردازد به آن واقعه نگریسته است. در کتاب پیش‌رو خواننده با حدود ۳۴۰ روایت متفاوت که ترتیب خاصی ندارند از آغاز تا پایان قتل ناصرالدین شاه و مسائل گوناگون مربوط به آن مواجه می‌شود. مؤلف کتاب معتقد است این روایت‌ها همچون قطعات یک پازل هنگامی تصویری کامل ارائه خواهند کرد که همه این اجزا درست کنار هم چیده شده باشند. علیرضا قاسم‌خان معتقد است: ماجرای قتل این پادشاه قاجار، یکی از شگفت‌آورترین ماجراهای سیاسی- اجتماعی در تاریخ ایران معاصر است. این ماجرا در شرایطی روی داده که در ایران زمینه‌های تغییر و تحولات اجتماعی و فرهنگی رفته‌رفته چهره خود را نشان می‌داده است.

حکومت قاجار و به‌خصوص سلطنت ناصرالدین‌شاه، منشأ تغییر و دستاوردهای بسیاری برای جامعه ایران بوده هرچند این تغییرات به واسطه آشنایی با غرب خیلی پیش از اینها آغاز شده بود. اگر این دوران را از ورای غرض‌ورزی‌ها و سیاست‌زدگی‌ها بررسی کنیم، سخت قابل تأمل است. آشنایی با تحولات اواخر قرن ۱۹ میلادی اروپا از سوی سیاستمداران و روشنفکران ایرانی در ایجاد اسباب این تغییر همچون روزنامه، آموزش و پرورش جدید و سفرهای مکرر شاه و دیگران به اروپا، خودبه‌خود به این تغییرات منجر شده و علاقه‌مندی شاه نیز در این مسیر بی‌اثر نبوده است.

گذشته از این موضوع، ۵۰ سال سلطنت ناصرالدین شاه در مملکت ایران از او چهره‌ای افسانه‌ای ساخته بود؛ چهره‌ای که با همه ناملایمات وجوه فردی و علاقه‌اش به هنر، شعر، تاریخ و... تأثیرش تا سال‌ها پس از او برجای مانده است.

ناصرالدین‌شاه، هنگامی که زمینه برگزاری جشن پنجاهمین سال سلطنت را فراهم می‌کرد در حرم حضرت عبدالعظیم به ضرب گلوله تاجری ورشکسته که از شاگردان سیدجمال‌الدین اسدآبادی بود، از پای درآمد. گلوله میرزارضای‌کرمانی نه‌تنها به عصر ناصرالدین شاهی خاتمه داد بلکه آغازگر مرحله پایانی زمامداری شاهان قاجار نیز بود.

آیا قتل شاه، صدراعظم را نجات داد؟

ماجرای قتل ناصرالدین شاه جدای از روند تحولات جامعه ایرانی نیست. بسیاری آن‌طور که در متن این کتاب خواهید خواند، می‌توانند دشمن او باشند از بابیان و دشمنی‌هایشان، صدراعظم [امین‌السلطان] مظفرالدین شاه، علما و روشنفکران، زنان دربار و... همه در این ماجرا نقش داشتند. با رجوع به متون، نقل و قول‌ها و کنار هم گذاشتن دوباره آنان، همچون تکه‌های یک پازل، تصویری از این ماجرا شکل گرفته است.

ناصرالدین شاه قاجار در شرایط متفاوت و متلاطم اجتماعی و سیاسی ایران پادشاهی کرد. بارها به سفر رفت؛ چه در داخل کشور و چه در خارج. نگاهش همراه با تحولات جهانی به غرب بود. او هیچ‌گاه به شرق، هند، چین و مصر سفر نکرد، حتی ابراز تمایل هم نکرد اما به‌طور مرتب به مغرب زمین آن دوران یعنی به اروپا سفر کرد.

وی با اطلاع از شرایط روزگار خویش که به‌وسیله خواندن روزنامه‌های یومیه که از اروپا می‌رسید، همچنین با وجود استادان خارجی دارالفنون، مهندسان، استادکاران، مسافران و ... از وضعیت جهان آگاهی می‌یافت. این آگاهی گرچه بسیار کند و سطحی خود را در جامعه ایران نشان می‌داد اما بی‌اثر هم نبود. ایجاد دارالفنون هرچند به نام امیرکبیر در ایران شناخته می‌شود اما نباید فراموش کرد همه اصلاحات با نظر ناصرالدین شاه صورت پذیرفته است.

از این رو باید توجه داشته باشیم، طبق روایاتی که از برخی اطرافیان شاه می‌خوانیم، وی قصد ایجاد رفرم یا تغییراتی همه جانبه را داشته است از جمله این‌که می‌خواسته بعد از جشن‌ها در آغاز دوره‌ای تازه، محاکمه و تبعید امیراتابک و حاج امین‌الضرب و بسیاری دیگر از درباریان هرزه و فاسد و صدراعظمی اعتمادالسلطنه را عملی سازد. هرچند هیچ سند روشن و دقیقی در این‌باره تاکنون پیدا نشده است.

در این کتاب روایات، عکس‌ها و اسنادی ارائه شده که بسیار دیدنی است، از تصویر لباس خونین ناصرالدین شاه تا... و همچنین ۱۱ ضمیمه در این کتاب دیده می‌شود که همه آنچه را به‌عنوان سند می‌توانست به درک این واقعه در حوزه تاریخ معاصر ایران کمک کند، در بر می‌گیرد.

خبر

معاون وزیر ارشاد:

مردم به کتاب‌های دفاع مقدس و انقلاب گرایش دارند

نشست هم‌اندیشی مقابله با تحریف تاریخ معاصر و مقابله با تطهیر چهره پهلوی‌ها به مناسبت سالروز شهادت شهید سیدعلی اندرزگو با حضور جمعی از نویسندگان و ناشران و اهالی فرهنگ در مجموعه فرهنگی شهدای سرچشمه برگزار شد.

یاسر احمدوند، معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی گفت: جایزه شهید سیدعلی اندرزگو به پایمردی میثم نیلی و مجمع ناشران انقلاب اسلامی شکل گرفت و توقع نداریم در مدت کوتاهی به همه اهدافش برسد.

در همه جا این‌طور است و زمان نیاز است تا به جایگاه مطلوبش برسد. من به فکر رسیدن برای پویا شدن جایزه در زمینه تاریخ‌نگاری آموزش هستم. محور دیگر، نقد است چه نقد درباره آثار همسو و چه آثار مخرب و مغرض. باید در این زمینه جلسات نقد فراهم شود و برای این مسأله به ترویج نیاز داریم و آثاری که در این زمینه تولید می‌شود باید ترویج شود تا بتوانیم به جامعه معرفی کنیم.

احمدوند گفت: حمایت از جایزه هم ضروری است. برخی از سخنان نویسندگان و ناشران در رابطه با حمایت بود. ما اکنون در صندوق هنر ۹۰ هزار عضو داریم که مورد حمایت قرار گرفتند و صدها میلیارد تومان از سوی صندوق هزینه می‌شود. از این میان حدود ۱۴ هزار نفر به حوزه معاونت فرهنگی مربوط است.

وی افزود: چند روز پیش به انبار کتاب وزارتخانه رفتم و با چند بار دیدن کتاب‌ها تمامی آثار انبار را فهرست کردیم. کتاب‌های خیلی خوبی هم بودند. موجودی این انبار ۲۸ میلیارد تومان است. آیا این حمایت‌ها باعث شده ما آثار آن را در حوزه کتاب ببینیم؟ به نظرم چندان تاثیری نداشته است.

او در بخش دیگری از سخنانش گفت: به نظرم هر دولتی که مکمل حمایت بشود، همین وضعیت است، چون دولت ارزیاب و حمایت‌کننده خوبی نیست. به نظرم برگزاری همین جایزه‌ها باید در مسیر کیفیت‌سنجی و حمایت قرار بگیرد. به نظرم باید تشکل‌ها، انجمن‌های سالم، پویا و مکلف مورد حمایت قرار بگیرند. هر نویسنده‌ای که معرفی شود، من به عنوان معاون فرهنگی می‌توانم شرایط حمایت در صندوق هنر را برایش فراهم کنم.

احمدوند ادامه داد: امیدوارم بتوانیم مسیر حمایت‌ها را در وزارت فرهنگ و ارشاد اصلاح کنیم. در یک سال گذشته سعی کردیم این مسیر را درست کنیم. وزارت ارشاد به تنهایی نمی‌تواند از همه جریان فرهنگی کشور حمایت کند.

معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی گفت: در جایزه ادبی شهید اندرزگو آثار خوبی منتشر شده که می‌تواند این آثار بازچاپ شود تا مخاطبان بیشتری این کتاب‌ها را ببینند. در زمینه فیلم و تولید محتوا در فضای مجازی با انجمن فارابی صحبت کردیم که برخی آثار قابل اقتباس است و اگر تشخیص داده شود این آثار می‌تواند مورد حمایت قرار بگیرد.

وی ادامه داد: درباره تاریخ باید بگویم توجه به تاریخ اجتماعی، زمینه مغفولی است که ما در این زمینه قدری ضعف داریم و زمینه اجتماعی بستر مهم برای رویدادهای مهمی است. در ارتباط با تولید کتاب‌های مرجع و دانشنامه باز هم ضعف داریم که باید در این زمینه توجه بیشتری صورت بگیرد. ناشران کتاب‌های تاریخی باید دور هم جمع شوند و جلساتی برگزار شود تا همگرایی صورت بگیرد.

احمدوند گفت: با توجه به آمارهای منتشر شده درباره آثار انقلاب اسلامی باید بگویم با اتکا به آمار نمایشگاه مجازی، مصرف این آثار خوب است، نه از سوی نهادها بلکه از سوی مردم. حوزه انقلاب و دین تقریبا پرمخاطب‌ترین است و مردم کتاب‌های بسیاری خریداری کردند و خرید دوپینگی است. پرفروش‌ترین اثر نمایشگاه مجازی امسال «کهکشان نیستی» بود. بعد از آن کتاب «سلام بر ابراهیم» فروش میلیونی داشت و هنوز در بهار امسال باز هم پرفروش‌ترین کتاب را به خود اختصاص داده است.

وی افزود: بنابراین کتاب‌های انقلاب و دفاع مقدس حوزه پرمخاطبی است و مردم برای خرید آثار آن هزینه کردند. خوب است در این زمینه اخبار پرانرژی هم مطرح شود. در زمینه انقلاب اسلامی گلایه‌هایی است که به نظرم هر کسی را می‌خواهید نفرین کنید بهتر است بگویید ان‌شاءا... مسئول شوید. هر کس که سه دقیقه صحبت کند و سبک شود، من سنگین‌تر می‌شوم. به نظرم گلایه و دلخوری نباید مانع استمرار فعالیت شود و باید از مسئولان آن را مطالبه کنیم.